

## Bibliografie generală

**Bibliografie română:** Dimitrie Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român, tomul VIII, partea a II-a*, ed. a II-a revăzută și corectată, București, Socec&Co, 1925; Dimitrie Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român, tomul IX (1.405-1.590, 1.902 C. civ.)*, București, Socec&Co, 1910; Francisc Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, ed. a III-a actualizată și completată, Ed. Universul Juridic, București, 2001; Francisc Deak, Lucian Mihai, Romeo Popescu, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. I, Vânzarea și schimbul*, ed. a V-a, actualizată și completată, Ed. Universul Juridic, București, 2017; Francisc Deak, Lucian Mihai, Romeo Popescu, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. II. Locațiunea. Închirierea locuinței. Arendarea. Mandatul*, ed. a V-a, actualizată și completată, Ed. Universul Juridic, București, 2020; Francisc Deak, Lucian Mihai, Romeo Popescu, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, vol. III, Depozitul. Împrumutul de folosință. Împrumutul de consumație. Tranzacția. Donația*, ed. a V-a, actualizată și completată, Ed. Universul Juridic, București, 2018; Răzvan Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013; Mirela Carmen Dobrilă, Codrin Macovei, *Drept civil. Contractele translativ de proprietate*, Ed. Universul Juridic, București, 2019; Viorel Găină, *Contracte aferente exploatarea comercială*, Ed. C.H. Beck, București, 2017; Vasile Nemeș, Gabriela Fierbințeanu, *Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2022; Ioan Macovei, Codrin Macovei, *Dreptul special al contractelor, vol. I*, Ed. Universul Juridic, București, 2022; Ioan Macovei, Codrin Macovei, *Dreptul special al contractelor, vol. II*, Ed. Universul Juridic, București, 2023; Victor Marcusohn, *Drept civil. Contracte speciale*, ed. a III-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2023; Jörg K. Menzer (coord.), *Cartea de contracte. Modele. Comentarii. Explicații*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2023; Florin Moțiu, *Contracte speciale*, ed. a IX-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2023; Ion Dogaru, Edmond Gabriel Olteanu, Lucian Săuleanu, *Bazele dreptului civil. Volumul IV. Contracte speciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2009; Gheorghe Piperea, *Contracte și obligații comerciale*, Ed. C.H. Beck, București, 2019; Titus Prescure, *Curs de contracte speciale*, Ed. Hamangiu, București, 2012; Ioan Popa, *Contracte civile. De la teorie la practică*, Ed. Universul Juridic, București, 2020; Oliviu Puie, *Tratat de contracte civile. Potrivit Codului civil, Codului de procedură civilă, Codului fiscal, Codului de procedură fiscală, Codului penal și Codului de procedură penală, vol. I*, Ed. Universul Juridic, București, 2017; Oliviu Puie, *Tratat de contracte civile. Potrivit Codului civil, Codului de procedură civilă, Codului fiscal, Codului de procedură fiscală, Codului penal și Codului de procedură penală, vol. II*, Ed. Universul Juridic, București, 2018; Eugeniu Safta-Romano, *Contracte civile*, ed. a III-a revizuită și adăugită, Ed. Polirom, Iași, 1999; Liviu Stănculescu, *Dreptul contractelor civile. Doctrină și jurisprudență*, ed. a 3-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017; Camelia Toader, *Drept civil. Contracte speciale*, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2008.

**Bibliografie străină:** Lionel Andreu, Nicolas Binctin, Philippe Delebecque, *Opérations bancaires et contrats commerciaux*, 18<sup>e</sup> édition, Ed. LGDJ, 2018; Laurent Aynès, Pierre-Yves Gautier, Philippe Malaurie, *Droit des contrats spéciaux*, Ed. LGDJ, 12<sup>e</sup> édition, 2022; Hugh Beale (ed.), *Chitty on Contracts*, vol. 1 & 2, 35<sup>th</sup> edition, Ed. Sweet & Maxwell, 2023; Alain Bénabent, *Droit des contrats spéciaux civils et commerciaux*, 14<sup>e</sup> édition, 2021; Frédéric Buy, Marie Lamoureux, Jacques Mestre, Jean-Christophe Roda, *Les principales clauses des contrats d'affaires*, 2<sup>e</sup> édition, Ed. LGDJ, 2018; Frédéric Buy, *Droit des contrats d'affaires*, Ed. LGDJ, 2023; Georges Decocq, Cyril Grimaldi, Jérôme Huet, Hervé Lécuyer, *Les principaux contrats spéciaux*, 3<sup>e</sup> édition, Ed. LGDJ, 2012; François Collart Dutilleul, Philippe Delebecque, *Contrats civils et commerciaux*, 11<sup>e</sup> édition, Ed. Dalloz, 2019; Daniel Mainguy, *Contrats spéciaux*, 13<sup>e</sup> édition, Ed. Dalloz, 2022; Pascal Puig, *Contrats spéciaux*, 8<sup>e</sup> édition, Ed. Dalloz, 2019; Jacques Raynard, Jean-Baptiste Seube, *Droit des contrats spéciaux*, 11<sup>e</sup> édition, 2023.

## CAPITOLUL VI Contractul de antrepriză

### Secțiunea 1

#### *Reguli comune privind contractul de antrepriză*

#### §1. Dispoziții generale

##### Art. 1.851. Noțiune

(1) Prin contractul de antrepriză, antreprenorul se obligă ca, pe riscul său, să execute o anumită lucrare, materială ori intelectuală, sau să presteze un anumit serviciu pentru beneficiar, în schimbul unui preț.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni sunt aplicabile, în mod corespunzător, și antreprizei pentru lucrări de construcții, dacă sunt compatibile cu regulile particulare prevăzute pentru acest contract.

**Bibliografie română:** Sergiu Căileanu, *Viciile ascunse în contractul de antrepriză*, în Revista Societăților și a Dreptului Comercial nr. 1/2018, pp. 1-18; Monna-Lisa Belu Magdo, *Contractul de antrepriză (I și II)*, în RDC nr. 10/2010, pp. 7-29 și nr. 11/2010, pp. 7-27; Monna-Lisa Belu Magdo, *Reglementarea contractului de antrepriză în actualul Cod civil*, în RDC nr. 5/2012, pp. 7-34; Dumitru Dobrev, *Contractul de antrepriză*, în Marilena Uliescu (coord.), *Noul Cod civil. Studii și comentarii, vol. III, Partea a II-a. Cartea a V-a (art. 1.650-2.499). Contracte speciale. Garanții*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, pp. 190-216; Codrin Macovei, Mirela-Carmen Dobrilă, *Uber, contractul de antrepriză și călătoria în timp*, în Analele Științifice ale Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, seria Științe Juridice nr. 2/2017, pp. 173-190; I. Mara, *Contractul civil de locațiune al lucrărilor și contractul de antrepriză*, în RDC nr. 10/2004, pp. 154-159; Cornel Popa, Cornelia Tăbîrță, *Noutăți privind răspunderea antreprenorului potrivit Codului civil (I)*, în RRDA nr. 1/2013, pp. 57-68; Cornel Popa, Cornelia Tăbîrță, *Noutăți privind răspunderea antreprenorului potrivit Codului civil (II)*, în RRDA nr. 2/2013, pp. 71-80; Oliviu Puie, *Implicațiile contractului de antrepriză reglementat de Codul civil român în planul relațiilor de comerț internațional și al dreptului internațional privat*, în Sergiu Golub, Raul Felix Hodos, Ioan Lazar, Mihaela Mocanu (coord.), *In honorem Mircea Costin*, Ed. Hamangiu, București, 2020, pp. 537-547; Florentin Țucă, C. Munteanu-Jipescu, *Actualitatea contractului de antrepriză*, în RDC nr. 4/2002, pp. 68-90.

**Bibliografie străină:** Françoise Labarthe, Cyril Noblot, *Le contrat d'entreprise*, Ed. LGDJ, 2008.

**Art. 3 lit. m) din Legea nr. 98/2016:** „contract de achiziție publică de lucrări – contractul de achiziție publică care are ca obiect: fie exclusiv execuția, fie atât proiectarea, cât și execuția de lucrări în legătură cu una dintre activitățile prevăzute în anexa nr. 1; fie exclusiv execuția, fie atât proiectarea, cât și execuția unei lucrări; fie realizarea, prin orice mijloace, a unei lucrări care corespunde cerințelor stabilite de autoritatea contractantă care exercită o influență determinantă asupra tipului sau proiectării lucrării”.

#### ◆ DOCTRINĂ

1. „Contractul de antrepriză este un contract consensual, deoarece este valabil încheiat prin simplul acord verbal sau scris de voință al părților, potrivit dreptului comun, legea necerând îndeplinirea unei condiții speciale de fond sau de formă, care să-i confere caracterul unei convenții solemne pentru valabilitate” [M.-L. Belu Magdo, *Contractul de antrepriză (I)*, cit. supra, p. 10].

2. „Caracterul *intuitu personae* al contractului are în vedere calitățile, aptitudinea și pricepera antreprenorului în organizarea și conducerea lucrărilor, nu neapărat executarea lor efectivă de către acesta, exceptând situația în care există o clauză contractuală expresă sau subînțeleasă în acest sens. În această viziune a caracterului *intuitu personae* a contractului, antreprenorului îi este permisă angajarea lucrătorilor

pentru executarea lucrărilor contractate sau perfectarea contractelor de subantrepriză” [M.-L. Belu Magdo, *Contractul de antrepriză (I)*, cit. supra, p. 11].

3. „Principalul element care diferențiază contractul de antrepriză de contractul de muncă este acela că, în timp ce în baza contractului de muncă se naște un raport de prepușenie, în temeiul căruia angajatorul răspunde față de terți pentru faptele păgubitoare ale persoanelor încadrate în muncă precum un comitent pentru prepușii săi, în cazul contractului de antrepriză nu se naște un astfel de raport, antreprenorul având independență juridică în executarea lucrării, iar clientul nerăspunzând de prejudiciile create de antreprenor terților. Antreprenorul poate, deci, să angajeze lucrători și subantreprenori, fără consimțământul clientului, situație care nu ia în vedere cazul salariatului, care își desfășoară activitatea doar în limitele celor permise de angajator și nu poate lua decizii de ordin administrativ fără acordul acestuia, așa cum poate antreprenorul, fără acordul beneficiarului. De asemenea, în cazul contractului de muncă, salariul angajatului se plătește după cantitatea și calitatea muncii depuse, conform fișei postului pentru meseria, profesia sau funcția respectivă. În situația antreprizei, antreprenorul va primi prețul numai în funcție de rezultatul muncii sale, predat clientului. Un alt element care diferențiază cele două contracte este acela că în timp ce, în contractul de muncă, munca reprezintă cauza contractului, în cazul contractului de antrepriză, munca prestată de antreprenor este accesorie scopului stabilit cu clientul, adică rezultatul lucrării. Având în vedere aceste divergențe între cele două contracte, spre deosebire de contractul de antrepriză care are sediul de drept comun în C. civ., la care se adaugă reglementările legale speciale, contractul de muncă este supus regulilor speciale ale dreptului muncii, făcând obiectul de reglementare al Codului muncii și al altor acte normative speciale” [C. Macovei, M.C. Dobrilă, *Uber, contractul de antrepriză și călătoria în timp*, cit. supra, pp. 185-186].

4. „Caracteristic antreprizei este faptul că antreprenorul își păstrează independența economică, tehnico-operativă (referitor la modul cum se organizează și cum execută lucrarea) și realizează lucrarea pe riscul său, astfel încât relația dintre părțile contractante exclude raporturile de subordonare. În virtutea acestei independențe tehnico-operative, antreprenorul este liber să încredințeze executarea efectivă, materială, a lucrării sub îndrumarea sa nemijlocită, personală, unor lucrători sau subantreprenori. El organizează munca după aprecierea sa, iar spre deosebire de contractul de muncă, o efectuează pe propriul său risc. Întrucât antreprenorul păstrează o foarte largă autonomie în executarea lucrării, iar între părțile contractante nu se creează raport de subordonare, clientul nu poate sancționa pe antreprenor, cum ar face-o un angajator cu salariatul său, și nu răspunde de pagubele cauzate de acesta sau de prepușii săi terților și nici de cele pe care le-ar putea suferi aceștia din cauza accidentelor survenite în cursul executării lucrării” [D. Dobrev, *Contractul de antrepriză*, cit. supra, p. 192].

5. „În cazul antreprizei de lucrări, antreprenorul se obligă la o activitate ce tinde la unul sau mai multe obiecte unitare care satisfac scopul urmărit de beneficiar la încheierea contractului numai dacă fiecare obiect este livrat în ansamblul său (spre exemplu un costum, o construcție, o opinie juridică, un program de calculator, un portret). În cazul antreprizei de servicii, prestațiile antreprenorului sunt eșalonate în timp astfel încât clientul își realizează scopul pentru care a contractat pe măsura curgerii timpului și a efectuării acestor prestații care au caracter succesiv sau continuu și relativ omogen (spre exemplu servicii de training, servicii de telefonie, servicii de consiliere etc.). Pentru antrepriza de lucrări prestațiile antreprenorului se stabilesc sub forma unor obiecte determinate (activități individual determinate); pentru antrepriza de servicii ele se stabilesc prin definirea unor categorii de activități (genuri de activități) și a unei perioade de timp în care ele vor fi prestate. Într-o analogie cu obligația de a da, obligației de a face a antreprenorului de lucrări îi corespunde obligația de a da bunuri individual determinate, iar obligației de a face a antreprenorului de servicii îi corespunde obligația de a da bunuri de gen. Bunurile de gen devin determinate prin cântărire, măsurare, numărare; serviciile antreprenorului se determină în unități de timp. În consecință, antrepriza de lucrări este un contract *uno ictu*, iar antrepriza de servicii este un contract cu executare succesivă. Chiar dacă realizarea anumitor lucrări presupune o anumită perioadă de timp, ea păstrează natura unei prestații *uno ictu*, eventual cu scadență amânată până la împlinirea unui termen necesar” [R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, cit. supra, p. 204].

6. „Prin contractul de antrepriză, antreprenorul își asumă obligația să execute o anumită lucrare (materială sau intelectuală), sau să presteze un serviciu. Potrivit regulii generale în materie obligațională, consacrată de art. 1.480 C. civ., standardul de executare al obligațiilor debitorului este „diligența pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale”. De foarte multe ori, antreprenorul va fi un profesionist, situație în care standardul după care se apreciază executarea obligațiilor este chiar mai înalt,

întrucât diligența cerută se va aprecia nu doar prin raportare la bunul proprietar, ci „ținând seama de natura activității exercitate”. După cum pe bună dreptate s-a apreciat, în cazul acestora ar opera o prezumție de profesionalism. O observație importantă se impune în legătură cu semnificația noțiunii de profesionist în contextul în care ne interesează. Potrivit art. 3 C. civ., sunt considerați profesioniști „toți cei care exploatează o întreprindere”, adică cei care exercită sistematic o activitate organizată „ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu scop lucrativ”. Așa cum am arătat, în cazul profesioniștilor, standardul de apreciere al executării obligațiilor este mai ridicat, dar acest standard va fi diferit, în funcție de circumstanțele fiecărei spețe. Prin simplul fapt că o persoană este profesionist în sensul Codului civil, nu înseamnă că aceasta este și profesionist în domeniul construcțiilor (sau oricare alt domeniu în care se acționează pe baza unui contract de antrepriză), așa încât diligența va trebui apreciată în funcție de situația concretă a fiecăruia” [C. Popa, C. Tăbîrță, *Noutăți prin răspunderea antreprenorului potrivit Codului civil (I)*, cit. supra, pp. 59-60].

## JURISPRUDENȚĂ

### DECIZII DE SPEȚĂ

**1. Contract de antrepriză. Natură juridică. Obligațiile părților.** 1) Potrivit dispozițiilor art. 1.851 C. civ., prin contractul de antrepriză, antreprenorul se obligă ca, pe riscul său, să execute o anumită lucrare, materială ori intelectuală, sau să presteze un anumit serviciu pentru beneficiar, în schimbul unui preț. Din definiția dată contractului de antrepriză rezultă că obiectul raportului juridic îl formează obligația antreprenorului de a executa o lucrare și de a preda beneficiarului rezultatul activității sale. Caracteristic antreprizei este că antreprenorul își păstrează independența economică și operativă (în ceea ce privește organizarea muncii și a executării lucrării) și realizează lucrarea pe riscul său. Prin caracterul său sinalagmatic, contractul de antrepriză dă naștere unor obligații interdependente în sarcina ambelor părți. Principalele obligații ale antreprenorului sunt: obligațiile de executare și predare, precum și obligația de garanție pentru vicii ascunse și conformitatea lucrării (și a materialelor, dacă este cazul). Obligația de a executa lucrarea este principala obligație a antreprenorului. Lucrarea trebuie executată (și predată) în termenul și în condițiile de calitate prevăzute în contract. În lipsa unor clauze contrare, antreprenorul este obligat să execute lucrarea cu materialele sale [art. 1.857 alin. (1) C. civ.]. În acest caz, antreprenorul răspunde pentru calitatea materialelor sale, răspunderea antreprenorului este asemănătoare obligației pentru vicii ascunse a vânzătorului [art. 1.857 alin. (2) C. civ.]. Când materialele au fost procurate de beneficiar (client), antreprenorul este obligat să le păstreze și să le întrebuințeze potrivit destinației lor, să justifice modul în care acestea au fost întrebuințate și să restituie ceea ce nu a fost folosit la executarea lucrării [art. 1.857 alin. (3) C. civ.]. Dacă

antreprenorul refuză să execute lucrarea contractată, clientul poate să ceară instanței obligarea antreprenorului la executarea silită a acesteia (pe cheltuiala lui și suportând diferența de preț). Atunci când lucrarea piere ori se deteriorează (înainte de recepție) din cauze neimputabile beneficiarului, antreprenorul care a procurat materialul este dator să o refacă pe cheltuiala sa și cu respectarea condițiilor și termenelor inițiale [art. 1.860 alin. (1) C. civ.]. Când antreprenorul suportă riscul pieririi lucrului, „el nu poate în schimb să pretindă vreo plată a muncii sale”. Atunci când materialul a fost procurat de beneficiar, acesta este ținut să suporte cheltuielile refacerii lucrării numai dacă pieirea s-a datorat unui viciu al materialelor. În celelalte cazuri, beneficiarul este obligat să furnizeze din nou materialele, dacă pieirea sau deteriorarea nu este imputabilă antreprenorului [art. 1.860 alin. (2) C. civ.]. De precizat că, atunci când pieirea sau deteriorarea are loc după recepția lucrării, antreprenorul rămâne răspunzător numai în temeiul garanției contra viciilor și pentru calitățile convenite [art. 1.860 alin. (3) C. civ.]. Aceste considerații teoretice cu privire la contractele de antrepriză, în general, sunt valabile și aplicabile corespunzător și antreprizelor intelectuale, neexistând vreo rațiune pentru a face distincția cerută de recurentă [C.A. Târgu Mureș, s. a II-a, cont. adm. fisc., dec. nr. 600/2021, <https://www.rejust.ro/52eg67926>].

2) Pornind de la art. 1.851 alin. (1) C. civ., contractul de antrepriză este contractul prin care o persoană, numită antreprenor se obligă ca, pe riscul său, să execute o anumită lucrare, materială sau intelectuală, sau să presteze un anumit serviciu pentru o altă persoană numită beneficiar, în schimbul unui preț. Transferul de proprietate realizat în schimbul prestării unui serviciu este un contract de antrepriză [art. 1.854 alin. (1) C. civ.]. Contractul

de antrepriză este cunoscut și sub denumirea de „prestări servicii”. Din definiția data antreprizei rezultă că obiectul contractului este format din obligația antreprenorului de a executa o lucrare și de asemenea, de a preda beneficiarului rezultatul activității sale. Contractul de antrepriză da naștere doar unor obligații de a face. Prestarea unui serviciu, indiferent în ce ar consta acesta constituie în toate cazurile obiectul unui contract de antrepriză. Tipic acestui contract este că antreprenorul își păstrează independența economică și operativă, vorbim aici despre faptul că antreprenorul nu se subordonează beneficiarului, raporturile dintre aceștia rămân independente) în privința organizării muncii și a modalității de executare a lucrării. De asemenea, este de reținut faptul că, antreprenorul realizează lucrarea pe riscul său. Lucrările de antrepriză (prestări servicii) vizează și se aplică unei arii extinse de activități. Astfel, lucrările de antrepriză pot consta în confecționarea unui lucru, elaborarea unui proiect de arhitectură, construcția unui imobil etc., dar și în prestări de servicii, precum: reparații ale aparaturii de uz casnic, instalații etc. Pomind de la modalitatea de încheiere, antrepriza este un contract ce ia naștere în mod valabil prin simplul acord de voințe al părților, în limbaj juridic, poartă denumirea de consensualism. Așadar, pentru încheierea lui nu este necesară respectarea vreunei forme solemne. Chiar dacă de esența antreprizei este remiterea/ predarea bunului realizat, aceasta nu trebuie confundată cu vânzarea-cumpărarea, deoarece bunul predat în urma antreprizei reprezintă rezultatul lucrării (activitatea pentru care s-a obligat). Faptul că ambele părți contractante au obligații ce izvorăsc din contract, face ca antrepriza să fie un contract bilateral. Astfel, antreprenorul este obligat să execute lucrarea independent și pe riscul său și să o predea clientului la termenul convenit, iar acesta din urmă va fi obligat să facă recepția lucrării și să plătească remunerația cuvenită. De asemenea, antrepriza este un contract oneros, deoarece fiecare parte, în schimbul prestației sale, urmărește un scop patrimonial. De esența antreprizei este prețul. Dacă lipsește prețul, contractul nu mai este antrepriză, ci va fi calificat, ca fiind un act dezinteresat – un contract cu titlu gratuit. Potrivit art. 1.854 alin. (1) C. civ., prețul poate fi stabilit, atât în bani sau în alte bunuri ori prestații (comparativ cu vânzarea, când prețul se stabilește exclusiv în bani). De principiu, antrepriza nu este un contract încheiat în considerarea unei anumite persoane (ținând seama de caracteristicile antreprenorului), în consecință putem afirma că persoana antreprenorului nu constituie un element decisiv în alegerea sa. Ca

excepție, în cazul în care”, contractual de antrepriză a fost încheiat în considerarea persoanei sale” [art. 1.852 alin. (1) C. civ.], el va trebui executat numai de antreprenor. În acest caz, alegerea antreprenorului de către client se face în funcție de calitățile, aptitudinile și cunoștințele antreprenorului. În cazul în care, antreprenorul, pe lângă obligațiile asumate în contract, își asumă și obligația de a procura materialele necesare pentru realizarea construcției, antrepriza se aseamănă cu vânzarea unui lucru ce urmează să fie confecționat. Astfel, dacă procurarea materialului de către antreprenor este un simplu mijloc pentru „executarea lucrării” (ca obiect principal), contractul va fi antrepriză/ prestări servicii [C.A. Cluj, s. a II-a civ., dec. nr. 103/2022, <https://www.rejust.ro/juris/594dd8g34>].

3) În cazul contractului de antrepriză, antreprenorul se obligă, pe riscul său, să execute o lucrare sau să presteze un serviciu pentru beneficiar, în schimbul unui preț. Contractul de antrepriză prezintă următoarele caractere juridice: – consensual, în sensul că se încheie prin simplul acord de voințe al părților cu capacitate de a contracta care își dau consimțământul reciproc și concordant asupra condițiilor contractului, sinalagmatic (bilateral), înseamnă că generează drepturi și obligații reciproce și interdependente între părți, comutativ, înseamnă că la momentul încheierii contractului de antrepriză, ambele părți cunosc existența și întinderea drepturilor dobândite și a obligațiilor asumate; cu titlu oneros, înseamnă că ambele părți urmăresc la încheierea contractului de antrepriză interese patrimoniale: antreprenorul să primească prețul lucrării ori serviciului, iar beneficiarul să primească lucrarea ori serviciul, de regulă, cu executare succesivă, înseamnă că antreprenorul realizează lucrarea ori prestează serviciul într-un interval de timp, intuitu personae, înseamnă că beneficiarul îi încredințează lucrarea ori îi solicită serviciul având în vedere calitățile antreprenorului [C.A. Ploiești, s. a II civ., dec. nr. 46/2023, <https://www.rejust.ro/juris/623g2d62d>].

**2. Caracterul consensual al contractului de antrepriză.** 1) Chiar dacă între părți nu s-a încheiat un contract scris de antrepriză, existând numai o înțelegere verbală, ce a avut ca obiect executarea unei case de vacanță, obligațiile părților pot fi evaluate și pot fi dovedite prin diverse mijloace de probă, respectiv actele de livrare, facturile emise și dispozițiile de plată [Cas., s. com., dec. nr. 2231/2006, în PR nr. 2/2007, p. 64].

2) În ceea ce privește contractul de antrepriză încheiat între părți, instanța de apel a făcut o corectă aplicare a dispozițiilor art. 1.851 C. civ., reținând că

este un contract consensual, întrucât se încheie prin simplul acord de voință al părților cu capacitate de a contracta, care își dau consimțământul reciproc și concordant asupra obiectului contractului [C.A. Ploiești, s. I civ., dec. nr. 372/2021, *www.rolii.ro*].

3) Chiar dacă nu s-a încheiat un contract scris, atât timp cât beneficiarul prestației a solicitat executarea imediată a obligației, acesta se consideră perfect îndată ce partea cealaltă a întreprins executarea contractului [Trib. Mun. București, s. com., dec. nr. 564/1994, în L.C. Stoica, *Contracte speciale. Locațiunea, închirierea locuințelor, antrepriza*, Ed. Hamangiu, București, 2010, nr. 91, p. 273].

**Nota autorului:** *Contractul de antrepriză fiind un contract consensul nu este impusă cerința formei scrise „ad validitatem”, astfel că voința de a contracta poate fi exprimată verbal sau în scris [art. 1.240 alin. (1) C. civ.], însă sub aspect probatoriu se impune existența unui înscris, conform distincțiilor realizate prin art. 309 C. pr. civ.*

**3. Contract ce urmează a se încheia între persoane absente. Acceptarea condiționată a ofertei. Semnificație juridică.** Între părți nu s-a încheiat contractul privind vinderea, instalarea și punerea în funcțiune a echipamentelor, neîntrunindu-se acordul de voință al părților, întrucât părțile a operat modificări pe contractul înaintat de reclamantă, privind modalitățile de plată și penalitățile de întârziere, semnând exemplarul din contract înaintat de reclamantă cu aceste modificări, manifestarea sa de voință constituind o contraofertă de contractare, neacceptată ulterior de cealaltă parte [Trib. București, s. a VI-a com., dec. nr. 3183/2005, în L.C. Stoica, *Locațiunea, închirierea locuințelor, antrepriza*, cit. supra, nr. 92, p. 275].

**4. Deosebirea dintre contractul de antrepriză și contractul de prestări servicii auto.** Contractul de antrepriză este supus regulilor particulare prevăzute în Codul civil, spre deosebire de contractul de prestări civile auto care este un contract nenumit reglementat de normele generale și completat de regulile speciale aplicabile contractului cu care se aseamănă cel mai mult, dacă normele generale sunt neîndestulătoare, potrivit art. 1.168 C. civ. Contractul de antrepriză este definit de art. 1.851 C. civ. adoptat prin Legea nr. 287/2009, ca fiind actul prin care antreprenorul se obligă pe riscul său să execute o lucrare materială sau intelectuală respectiv să presteze un anumit serviciu beneficiarului în schimbul unui preț. Chiar dacă obiectul contractului de antrepriză îl poate constitui și prestarea unui anumit serviciu, acesta are trăsături specifice față de contractul de prestări servicii, fiind reglementat ca un act distinct supus unor reguli speciale. În

contractul de antrepriză scopul principal potrivit voinței părților este acela al executării unei lucrări sau a prestării unor servicii, indiferent dacă pentru executarea obligației sunt folosite materialele antreprenorului sau ale beneficiarului. Obiectul principal al antreprizei îl reprezintă lucrarea în sine, procurarea materialului necesar constituind numai o clauză accesorie contractului impusă pentru obținerea acestui rezultat. În cazul contractului de prestări servicii auto, prestatorul se obligă în principal să presteze servicii de întreținere, reparații mecanice și electrice pentru autoturism, garantând buna lui funcționare. Piesele de schimb în general sunt procurate de către prestatorul de servicii și depășește valoarea manoperei, ceea ce reprezintă un element esențial al contractului de prestări servicii auto. O altă distincție între contractul de antrepriză și contractul de prestări servicii auto o reprezintă valoarea și importanța lucrării, respectiv a serviciului în situația primului contract [C.A. Pitești, s. I civ., dec. nr. 36/2018, în BCA nr. 6-7/2018, p. 8 și urm.].

**5. Deosebirea între contractul de antrepriză și contractul de locațiune.** 1) Prin convenția părților, reclamanta intimată nu s-a obligat să presteze vreun serviciu sau să execute vreo lucrare pentru părțile apelantă, ci doar să îi asigure folosința macaralelor pe o anumită perioadă, operațiune specifică locațiunii, conform art. 1.777 C. civ. Faptul că asigurarea folosinței implică și participarea operatorilor calificați nu schimbă natura contractului într-unul de antrepriză, cu atât mai mult cu cât reclamanta intimată nu s-a obligat la realizarea vreunei operațiuni pe riscul său, ci a prevăzut riscul în sarcina clientului, aspect esențial în considerarea contractului ca fiind de locațiune, iar nu de antrepriză. Curtea de apel remarcă faptul că deși invocă prestarea unui serviciu de către reclamantă, apelanta nu indică în mod expres acest serviciu, denumirea sau natura lui. Pe de altă parte, instanța consideră că nu este pertinentă susținerea apelantei referitoare la similitudinea situației de față cu cea a serviciilor UBER, pentru că în cazul acestui din urmă serviciu, natura contractului este una de transport, iar nu de închiriere. În cazul autoturismelor, ar putea fi vorba despre închiriere pentru serviciile de rent a car, dar în niciuna din aceste ipoteze nu este un contract de antrepriză [C.A. Constanța, s. a II-a civ., cont. adm. fisc., dec. nr. 379/2021, *www.rolii.ro*].

2) În raport cu dispozițiile art. 1.266 alin. (1) C. civ., potrivit cărora „Contractele se interpretează după voința concordantă a părților, iar nu după sensul literal al termenilor”, coroborate cu art. 1.267 C. civ., potrivit căruia „clauzele se interpretează

*unele prin altele, dând fiecăreia înțelesul ce rezultă din ansamblul contractului*”, Curtea constată, în acord cu instanța de apel, că deși părțile cu folosit termenii de „locator”, „locatar”, „prețul chiriei”, specifici unui contract de locațiune conform art. 1.777 C. civ. „în cuprinsul aceluiași contract, au folosit simulat și termenii de „prestator” și „beneficiar”, specifici contractului de antrepriză, potrivit art. 1.851 C. civ. și în plus, au stabilit ca și obiect al acestui prestarea de către reclamantă a unor servicii în favoarea părâtei, respectiv „pregătirea culoarului de lucru cu buldozerul”, lucrare ce a fost realizată de recurenta-reclamantă cu propriul său personal deservent, astfel cum de altfel și recunoaște aceasta în cuprinsul cererii inițiale. În plus, potrivit prevederilor contractuale, părțile au convenit ca parte din prețul convenit (70%) să fie achitat „la semnarea finală a procesului-verbal de recepție a lucrărilor de pregătire a culoar de lucru”, clauză ce nu ar fi susceptibilă de aplicare decât dacă am fi în prezența unui contract de antrepriză, cu aplicabilitatea art. 1.862 C. civ. ce reglementează în ipoteza acestui contract recepția lucrării. Prin urmare, în mod legal a calificat instanța de apel contractul nr. X (invocat de reclamantă ca și temei contractual al pretențiilor sale) ca fiind un contract de antrepriză, iar nu de locațiune, cu consecința că nu sunt aplicabile speței dispozițiile art. 1.810 C. civ. privitoare la tacita relocațiune [C.A. Pitești, s. cont., adm. fisc., dec. nr. 577/2023, <https://www.rejust.ro/juris/23e2ee927>].

**6. Contract de antrepriză. Verificarea termenului contractual de predare a lucrării prin analizarea clauzelor contractului de antrepriză.** Respectarea termenului contractual de predare a lucrării de către antreprenor se verifică prin analizarea clauzelor contractului de antrepriză. Cum părțile au stipulat că acest termen se calculează de la data predării frontului de lucru de către apelanta-client, iar aceasta nu a făcut proba care îi incumbă, a predării frontului de lucru potrivit prevederilor contractuale, rezultă că nu se poate reține culpa intimatei-antreprenor cu privire la nerespectarea obligației contractuale de a finaliza lucrarea în termenul contractual [C.A. București, s. a VI-a com., dec. nr. 151/2007, [www.portal.just.ro](http://www.portal.just.ro)].

**7. Contract de antrepriză. Nerespectarea termenelor contractuale. Invocarea unor cauze exoneratoare de răspundere. Condiții de admisibilitate.** Aplicabilitatea forței majore sau a cazului fortuit drept cauze de exonerare a răspunderii nu este absolută, efectele acestor două evenimente putând fi înlăturate în două situații: atunci când chiar legea le înlătură și atunci când părțile le înlătură. În

principiu, atunci când culpa este reținută în sarcina debitorului obligației asumate prin contract și neexecutate, instanța nu poate hotărî exonerarea acestuia de răspundere în virtutea existenței cazului fortuit, aceasta cu atât mai mult atunci când, potrivit voinței părților contractante, doar forța majoră a fost prevăzută drept cauză exoneratoare de răspundere pentru neexecutarea, executarea cu întârziere sau necorespunzătoare a contractului [ICCJ, s. a II-a civ., dec. nr. 4863/2012, în RRJ nr. 3/2013, pp. 55-59].

**8. Contract privind forarea unui puț. Executarea obligațiilor. Condiții.** Din obiectul contractului, astfel cum a fost exprimat de părți prin voința lor concordantă la art. 2 din cuprinsul acestuia, reiese că acest contract este unul de antrepriză o astfel de calificare impunându-se a fi dată în aplicarea regulilor de interpretare prevăzute de art. 1.266 și 1.267 C. civ. Mai mult, chiar dacă nu ar fi fost caracterizat ca atare, contractul trebuia analizat ca unul nenumit, din moment ce instanța de apel nu l-a încadrat în categoria altor contracte reglementate expres de lege, astfel încât, potrivit art. 1.168 C. civ., după aplicarea regulilor generale privind contractul (cuprinse în cap. I din Titlul II, Cartea V din Codul civil), acestuia i se aplică regulile speciale privitoare la contractul cu care se aseamănă cel mai mult. Or, acest contract este cu siguranță cel de antrepriză, întrucât are ca obiect executarea unei lucrări pentru beneficiar, în schimbul unui preț, acesta corespunzând celui reglementat de art. 1.851 alin. (1) și (2) C. civ. Cu toate acestea, caracterizarea contractului încheiat de părți drept unul de antrepriză sau aplicarea regulilor specifice acestui tip de contract nu exclude angajarea răspunderii contractuale a beneficiarului lucrării, în cauza de față a recurentului pârât. Faptul că, în definiția dată de art. 1.851 alin. (1) C. civ., contractul de antrepriză presupune executarea de către antreprenor a unei lucrări, pe riscul său, nu înseamnă că beneficiarul lucrării nu este ținut de nicio obligație și că răspunderea sa contractuală nu poate fi angajată. Art. 1.859 alin. (1), art. 1.860 alin. (2), art. 1.862 alin. (1) C. civ. instituie clar obligații în sarcina beneficiarului lucrării, art. 1.860 reglementează modul de transmitere a riscului pierii sau deteriorării lucrării, în funcție de data recepției acesteia, iar art. 1.864 alin. (1) C. civ. prevede că „atunci când obiectul contractului este o lucrare, beneficiarul este obligat să îi plătească antreprenorului prețul la data și locul recepției întregii lucrări, dacă prin lege sau contract nu se prevede altfel”. În speță, această obligație revenind beneficiarului a fost transpusă la art. 12 din contractul încheiat de părți, iar pârâtul chemat în judecată pentru neîndeplinirea sa a invocat excepția

de neexecutare a contractului, susținând că, la rândul său, reclamanta nu și-a îndeplinit obligația contractuală de a executa forajul de apă, lucrarea nefiind finalizată, întrucât nu au fost întâlnite nisipuri acvifere purtătoare de apă. Așa cum s-a nuanțat în recurs, ceea ce se invocă în realitate nu este o neexecutare a forajului de apă, ci nerealizarea acestuia la anumite standarde tehnice sau realizarea acestuia într-o manieră care nu permite utilizarea sa conform destinației dorite de beneficiar. Din art. 2 și 7 din contractul încheiat de părți reiese cu claritate că obiectul acestuia și al obligației asumate de executant a fost doar execuția forajului (cu detalierea operațiunilor pe care aceasta le presupune), nu și găsirea nisipurilor acvifere purtătoare de apă. Drept urmare, această obligație trebuie considerată ca îndeplinită la momentul finalizării execuției forajului de apă la dimensiunile convenite, necondiționat de identificarea apei în stratul freatic ori de nivelul debitului apei eventual colectate [C.A. Craiova, s. I civ., dec. nr. 572/2021, *www.rolii.ro*].

**9. Executare contract de achiziții publice. Lucrări suplimentare pretins a fi executate în afara perioadei de valabilitate a contractelor subsecvente și fără respectarea exigențelor prevăzute în acordul-cadru.** Relevant și esențial prezentei cauze, după cum rezultă din cele de mai sus, este caracterul acordului-cadru și contractelor subsecvente menționate anterior, caracter care imprimă un tip de dinamică specific necesară relațiilor contractuale dintre părțile procesuale, precum și o interpretare în același sens a clauzelor contractuale și a modului de executare a obligațiilor contractuale de către părți și, în cazul unui litigiu, de către instanță care trebuie să fie adecvate obiectului cauzei. Astfel, Curtea reține că acest acord-cadru și contractele subsecvente sunt subsumate tipicității contractului de achiziție publică, ca specie a contractului administrativ, ceea ce conferă regim de drept public încheierii, dar și executării unui astfel de contract de achiziție publică. Aceasta înseamnă că respectarea principiilor și regulilor legale esențiale unor astfel de contracte, atât în ce privește interpretarea obligațiilor contractuale, cât și executarea propriu zisă a contractului de achiziție, urmează regimul public instituit de legislația specifică unor astfel de contracte: în principal Legea nr. 98/2016 și Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 98/2016, adoptate de H.G. nr. 395/2016. Curtea pornește de la premisa legală că principiile tipice ale contractului de achiziție publică, cărora se supun acordul-cadru și contractele subsecvente, obiect al cauzei de față, se verifică inclusiv în raport de executarea concretă a obligațiilor contractuale

efectuate de părțile procesuale din prezenta cauză. De altfel, dispozițiile art. 8 alin. (2) lit. c) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 98/2016, adoptate de H.G. nr. 395/2016, prevăd că executarea și monitorizarea acordului-cadru (implicit în ce privește contractele subsecvente, părți ale acordului-cadru) sunt parte a celei de a treia etape a unui contract de achiziție publică, cum este și cazul obiectului prezentei cauze – acordul-cadru nr. 156/2018. Iar art. 3 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 98/2016 definește contractul de achiziție publică stabilește caracterul de act administrativ al acestuia: „contractul cu titlu oneros, asimilat, potrivit legii, actului administrativ, încheiat în scris între unul sau mai mulți operatori economici și una ori mai multe autorități contractante, care are ca obiect execuția de lucrări, furnizarea de produse sau prestarea de servicii”. O dată în plus, așa cum rezultă din argumentele de mai sus, se verifică afirmativ ipoteza că obiectul acestui litigiu trebuie să urmeze regulile și principiile specifice regimului public al unui contract de achiziție publică tipic, ca specie a contractului administrativ. Din această perspectivă, principiul transparenței – art. 2 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 98/2016 – dă seamă de caracterul public al unui contract de achiziții publice, inclusiv în etapa executării contractului. Evident, acordul-cadru și contractele subsecvente din prezenta cauză au că trăsături generale faptul că sunt convenții sinalagmatice, oneroase și comutative și care au la bază principiile libertății contractuale, consensualismul și forța obligatorie între părțile contractante. Însă aceste trăsături generale trebuie subsumate caracterului specific al contractului de achiziție publică, contract care se supune regimului public și, evident, interesului public. În acest sens, principiul transparenței se aplică și în cazul obiectului litigiului de față, aflat în faza executării contractului de către părțile contractuale. Efectele aplicării acestui principiu raportat la obiectul prezentei cauze constau în anticiparea succesiunii activităților pe întregul parcurs al procesului de achiziție publică, cu respectarea riguroasă a clauzelor contractuale și a dispozițiilor legale specifice, în toate fazele executării contractuale de toate părțile contractuale, inclusiv de către apelantul pârât; asigurarea vizibilității regulilor, procedurilor, mai ales în ce privește faptul că este necesară o mai mare claritate a documentelor elaborate pe măsura derulării executării contractului de ambele părți contractuale, părți procesuale în prezenta cauză, implicit de reclamanta intimată. Ca atare, atât autoritatea contractantă, cât și executanta, implicit reclamanta intimată din prezenta cauză, nu se pot prevala de

apărări cum ar fi aceea că nu intimata era aceea care trebuia și putea să cunoască limita bugetată a acordului-cadru și faptul că această limită a fost depășită. Cu atât mai mult cu cât atât acordul-cadru, cât și contractele subsecvente parte integrantă ale acestuia se caracterizează prin regimul public de reglementare, inclusiv din perspectiva principiului transparenței unor astfel de contracte, ceea ce înseamnă că ambele părți trebuie să respecte cu rigurozitate a procedurilor stabilite de clauzele contractuale. Astfel, perioada contractuală, stabilită prin contractele subsecvente succesive, nu putea fi depășită dacă un nou contract subsecvent nu a fost încheiat pentru o nouă perioadă. Legiuitorul a prevăzut situațiile în care poate fi modificat un acord-cadru în art. 221 și urm. din Legea nr. 98/2016: nici una din situațiile descrise de legiuitor și în care ar putea interveni modificarea acordului-cadru nu este prezentă în litigiul de față, astfel că modalitatea în care au procedat ambele părți contractuale prin emiterea unei comenzi după expirarea duratei ultimului contract subsecvent, și în lipsa încheierii unui nou contract subsecvent, precum și prezumtiva realizare a unor lucrări, conform situațiilor de lucrări și facturi emise de intimată la data de 14.09.2020 la fel fiind întocmite de intimată în afara cadrului contractual, încalcă flagrant regimul public de reglementare a contractelor de achiziție publică. Un alt principiu al contractelor de achiziție publică, și care a fost nesocotit de ambele părți contractuale, este cel al asumării răspunderii [art. 3 alin. (2) lit. f) din Legea nr. 98/2016]. Prin acest principiu se înțelege determinarea clară a sarcinilor și responsabilităților părților contractuale și persoanelor ce acționează în numele acestor părți implicate în procesul de achiziție publică, inclusiv în etapa de executare a acordului-cadru și contractelor subsecvente. În chiar condițiile în care cu privire la multe comenzi și lucrări anterioare în derularea acordului-cadru și pe baza contractelor subsecvente anterioare, după cum susține instanța de fond, părțile contractuale nu au procedat conform dispozițiilor contractuale, deși obligațiile contractuale principale au fost realizate de ambele părți, Curtea concluzionează că nici instanța de fond, nici intimata nu pot justifica obligarea apelantului pârât la plata unor lucrări a căror realizare oricum nu este dovedită pe deplin. Și aceasta tocmai în virtutea caracterului public al contractului de achiziție publică derulat de cele două părți procesuale, fapt pentru care modalitatea evident defectuoasă de

lucru privind pretinsa realizare a lucrărilor conform comenzii nr. X/03.09.2020 nu poate fi perpetuată cu concursul instanței. De aceea, în acest punct al considerentelor prezentei hotărâri, Curtea constată că aprecierea aplicării unor principii generale specifice contractelor încheiate între profesioniști, așa cum argumentează prima instanță în hotărârea atacată, este discutabilă în condițiile în care în prezentul litigiu acordul-cadru și contractele subsecvente sunt contracte supuse unui regim de drept public, respectiv normelor și reglementărilor aplicabile unor astfel de contracte: Legea nr. 98/2016 și Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 98/2016, aprobate de H.G. nr. 395/2016. Și aceasta și pentru că prima instanță nu a subsumat considerentele care au stat la baza hotărârii date, și atacate în cauză, aplicării dispozițiilor specifice executării și implementării contractelor de achiziție publică, regim legal care se aplică în mod obligatoriu în prezenta cauză [C.A. Târgu-Mureș, s. a II-a civ., cont. adm. fisc., dec. nr. 98/2023, <https://www.rejust.ro/juris/4e3d433eg>].

**10. Pretenții decurgând din executarea unui contract de achiziție publică. Inadmisibilitatea unei acțiuni întemeiată pe îmbogățirea fără just temei.** Existența unui acord de voință între părți, chiar dacă el nu a îmbrăcat forma cerută de lege, exclude posibilitatea de formulare a unei acțiuni întemeiate pe îmbogățirea fără just temei. Împrejurarea că părțile litigante – autoritate contractantă și executant de lucrări – nu au respectat formalismul impus de legislația ce reglementează achizițiile publice, convenind însă, de comun acord, asupra unor lucrări de executat, suplimentar față de cele menționate în contract, cu înfrângerea rigorilor legale din materia achizițiilor publice, nu poate deschide calea unei acțiuni de recuperare a costurilor acestor lucrări prin intermediul unei acțiuni în îmbogățire fără just temei. În caz contrar, pentru lucrările ce exced cadrului reglementat de contractul de achiziție publică, s-ar ajunge tocmai la eludarea dispozițiilor de ordine publică care reglementează contractele de achiziție publică, prin plata pe această cale a unor lucrări contractate fără îndeplinirea condițiilor legale [C.A. Timișoara, s. a II-a civ., dec. nr. 13/2022, în CATDR 2022, I, p. 28 și urm.].

**Nota autorului:** A se vedea și jurisprudența citată în V. Terzea, *Codul civil adnotat cu doctrină și jurisprudență. vol. II – art. 853-1.395, Ed. Universul Juridic, p. 939 și urm.*

**Art. 1.852. Contractul de subantrepriză**

(1) Prin contractul de subantrepriză antreprenorul poate încredința unuia sau mai multor subantreprenori executarea unor părți ori elemente ale lucrării sau serviciilor, afară de cazul în care contractul de antrepriză a fost încheiat în considerarea persoanei sale.

(2) În raporturile cu beneficiarul, antreprenorul răspunde pentru fapta subantreprenorului la fel ca pentru propria sa faptă.

(3) Subantrepriza este supusă dispozițiilor prevăzute pentru contractul de antrepriză.

**Bibliografie:** Monica Amalia Rațiu, Simona Gherghina, *Limitele dreptului de a subcontracta în contractele de achiziție publică*, în *Analele Universității București*, 2022, pp. 72-94.

**Legislație:** Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, art. 218-220.

◆ **DOCTRINĂ**

1. „Contractul de subantrepriză generează, între antreprenorul principal și subantreprenor, aceleași efecte ca și antrepriza, raportat evident la obiectul contractului de subantrepriză, pe care subantreprenorul îl execută independent și pe propriul său risc, primind remunerația exclusiv în funcție de rezultatul muncii predat antreprenorului, care în acest contract are calitatea de client. Subantreprenorul răspunde contractual față de antreprenorul inițial, pentru executarea și predarea părții de lucrare, întocmai antreprenorului față de client pentru întreaga lucrare încredințată. Răspunderea antreprenorului față de client pentru calitatea lucrării, generează obligația de garanție a subantreprenorului și sub acest aspect, iar în caz de litigiu, poate fi chemat în garanție de antreprenor sau acesta din urmă se poate îndrepta cu o acțiune în regres împotriva subantreprenorului. Subantrepriza nu generează raporturi de prepușenie între antreprenor și subantreprenor ori între subantreprenor și client, de genul celor avute în vedere de Codul civil, deoarece fiecare din aceștia are o poziție de independență juridică, economică și operativă, unii față de ceilalți sau chiar față de terți, cum este cazul subantreprenorului față de clientul antreprenorului. Ca urmare, antreprenorul nu răspunde pentru faptele ilicite, cauzatoare de prejudicii ale subantreprenorului, pe tărâmul răspunderii delictuale a comitentului pentru faptele prepușilor, dar este responsabil față de beneficiarul lucrării pentru activitatea subantreprenorului, în temeiul prezumției de culpă, iar recursul subrogatoriu are sorți de izbândă în măsura în care antreprenorul poate stabili culpa subantreprenorului, dincolo de obligațiile contractuale ale acestuia, dar în legătură cu lucrarea pentru care antreprenorul principal este chemat să răspundă față de client. Neexistând raporturi contractuale între subantreprenor și client, generate de subantrepriză, și în lipsa unei dispoziții speciale, clientul și subantreprenorul nu au o acțiune directă unul împotriva celuilalt. Subantreprenorul îl poate acționa pe client pentru valorificarea creanței sale față de antreprenor pe calea indirectă a acțiunii oblice [...], subrogându-se în drepturile antreprenorului” [M.-L. Belu Magdo, *Contractul de antrepriză (I)*, cit. supra, p. 26].

2. „Contractul de antrepriză principal și contractul de subantrepriză formează un grup de contracte, în sensul că există o antrepriză principală și, pentru îndeplinirea obiectului său principal, pe aceasta se grefează o serie de antreprize menite să ducă la existența unor părți mai restrânse din obiectul primului contract și subordonate în consecință primului contract. Ca atare, în contractul de subantrepriză se nasc raporturi juridice, deci drepturi și obligații, numai între antreprenorul principal (dintr-un contract de antrepriză) și subantreprenor, clientul (beneficiarul) fiind terț față de acest contract, el fiind în acest contract *res inter alios acta*. Subcontractantul dintr-un contract de antrepriză dobândește calitatea de terț interpus în executarea contractului desemnat voluntar de către creditor, în categoria acestor terți putând fi menționați prepușii propriu-ziși ai debitorului, simpli auxiliari ai acestuia, care nu au totuși calitatea de prepuși, subcontractanții sau substituiții în executarea contractului. Rezultă, așadar, că subantrepriza nu produce efecte juridice față de beneficiar, care, după cum am spus, este *res inter alios acta* față de contractul încheiat între antreprenor și subantreprenor. În schimb, la fel ca și în prevederile art. 1.487 C. civ. vechi, noul Cod civil, prin art. 1.852 alin. (2), dispune faptul că antreprenorul răspunde contractual față de beneficiar, pentru toate lucrările executate de subantreprenori, la fel ca și pentru propria sa faptă. În acest caz, din analiza coroborată a art. 1.852 alin. (1) cu alin. (2) al aceluiași articol, rezultă existența unei răspunderi contractuale pentru fapta unei alte persoane, în cazul în care antreprenorul a încredințat unuia sau mai multor subantreprenori

executarea unor părți ori elemente ale lucrării sau serviciilor, în această ipoteză, în raporturile cu beneficiarul, antreprenorul răspunzând pentru fapta subantreprenorului la fel ca și pentru propria sa faptă” [O. Puie, *Tratat de contracte civile*, vol. II, *cit. supra*, p. 561].

**3.** „Întrucât subantreprenorii nu au calitatea de prepuși, antreprenorul nu răspunde în calitate de comitent pentru faptele ilicite ale subantreprenorilor cauzate de prejudicii terților (inclusiv clientului) tot așa cum clientul nu răspunde pentru faptele antreprenorului sau subantreprenorului (ori antreprenorului de specialitate), față de terții păgubiți” [O. Puie, *Tratat de contracte civile*, vol. II, *cit. supra*, p. 562].

## JURISPRUDENȚĂ

### DECIZII DE SPEȚĂ

**1. Subantrepriză. Specific.** Subantrepriza este un contract prin care o persoană, numită subantreprenor, se obligă față de antreprenorul principal să execute părți ori elemente ale lucrării contractate de acesta din urmă cu beneficiarul, în schimbul unui preț. Întrucât sunt două contracte distincte, se creează, în consecință, și două raporturi juridice diferite: raportul de antrepriză dintre beneficiar și antreprenor, respectiv raportul de subantrepriză dintre antreprenor și subantreprenor. Reiese, așadar, că subantreprenorul și beneficiarul se găsesc în raporturi juridice diferite (unul numai în raportul de subantrepriză, iar celălalt numai în raportul de antrepriză), fapt pentru care, potrivit dreptului comun, subantrepriza nu produce efecte față de beneficiar. Potrivit dreptului comun și în lipsa unei dispoziții speciale, beneficiarul și subantreprenorul nu au acțiune directă unul împotriva celuilalt, aflându-se în raporturi juridice diferite. Ca excepție la regula de mai sus, atunci când nu au fost plătite de antreprenor, persoanele care, în baza unui contract încheiat cu acesta, au desfășurat o activitate pentru prestarea serviciilor sau executarea lucrării contractate, au acțiune directă împotriva beneficiarului, până la concurența sumei pe care acesta din urmă o datorează antreprenorului la momentul introducerii acțiunii [ICCJ, s. a II-a civ., dec. nr. 607/2022, *www.scj.ro*].

**2. Calificarea contractului. Subcontractare sau prestări servicii.** Față de obiectul acordului contractual care vizează proiectarea, executarea și finalizarea lucrărilor cunoscute sub numele de proiectare și execuție lucrări pentru obiectivul de investiții „X”, convenția încheiată de antreprenor cu [...] SRL se încadrează în ipoteza subcontractării. Fiind vorba despre un contract de subcontractare, potrivit art. 7.4 din contract, antreprenorul trebuia să solicite acordul beneficiarului, să indice partea contractului care va fi subcontractată, valoarea subcontractată, identitatea subcontractantului etc., obligații neîndeplinite de către apelantă, astfel că

potrivit art. 7.7, beneficiarul poate aplica sancțiunea prevăzută în art. 63 din contract [C.A. Pitești, s. a II-a civ., dec. nr. 320/2021, în RRJ nr. 2/2021, p. 353 și urm.].

**3. Contract de achiziție publică. Subcontractare. Condiții.** Potrivit art. 3 lit. yy) din Legea nr. 98/2016, astfel cum a fost modificat prin art. 1 pct. 1 din O.G. nr. 3/2021 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul achizițiilor publice (în vigoare din 30 august 2021), prin subcontractant/subantreprenor se înțelege „orice operator economic care nu este parte a unui contract de achiziție publică și care execută anumite părți ori elemente ale lucrărilor/serviciilor, răspunzând în fața contractantului de organizarea și derularea tuturor etapelor necesare în acest scop. Punerea la dispoziție a unui utilaj sau furnizarea de materiale/bunuri în cadrul unui contract de achiziție publică nu este considerată subcontractare în sensul prezentei legi”. Având în vedere că procedura de achiziție publică a fost inițiată la 7 octombrie 2021 Curtea reține că pentru a se stabili dacă N. SRL avea calitatea de subcontractant trebuie să se apeleze la definiția mai sus menționată, iar nu la cea existentă anterior modificării intervenită prin O.G. nr. 3/2021. Prin modificarea realizată prin O.G. nr. 3/2021 în ce privește definirea subcontractorului se constată că voința legiuitorului a fost aceea de a se restrânge sfera de aplicare a acestei noțiuni, în condițiile în care în prezent nu mai au calitatea de subcontractori acei operatori economici care furnizează anumite părți ori elemente ale lucrărilor sau ale construcției ori îndeplinesc activități care fac parte din obiectul contractului de achiziție publică. De asemenea din modul de formulare a normei legale rezultă că subcontractorul este asimilat cu subantreprenorul realizându-se o corelare legislativă cu instituția contractului de subantrepriză reglementată de art. 1.852 C. civ. În acest sens Curtea constată că potrivit art. 1.852 alin. (1) C. civ. prin contract de subantrepriză antreprenorul poate încredința unuia sau mai multor subantreprenori executarea unor părți ori elemente ale lucrării sau serviciilor, afară de